

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

KINNITATUD
30.12.2025käskkirjaga nr 102

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021-2027

Neljas muudatus

CCI: 2021EE16FFPR001

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE EELHINDAMINE

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33
lg 2 p1 alusel

Eesti, Tallinn 18.12.2025

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus	3
2. Seotus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega	6
3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevustega eeldatavalt kaasnev mõju	7
3.1 Kaitsetööstuspark	7
3.2 Sõjaväelise liikuvuse investeeringud (TEN-T maanteede, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine)	8
3.2.1. Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremi hoolduskeskus	8
3.2.3. Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla km 78,8–99,0 Konuvere - Pärnu-Jaagupi lõik	9
3.2.4. Riigitee 2, Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo-Imavere lõik	10
3.3 Sõjaväelinnak	11
3.4 Kaitseettevõtte tootearendusprogramm	11
3.5 Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamine	12
4. Asjaomaste asutuste seisukohad	13
Kokkuvõte	14

Sissejuhatus

Rahandusministeerium on algatanud strateegilise planeerimisdokumendi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ muutmise.

Rakenduskava muudatusega on lisatud kaitsetööstuspargi baastaristu rajamine, sõjaväelise liikuvuse investeeringud, sõjaväelinnaku rajamine, kaitseettevõtja tootearendusprogramm, kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamine.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava muudatused kinnitab Ühtekuuluvuspoliitika seirekomisjon, Vabariigi Valitsus ja kiidetakse heaks Euroopa Komisjoni otsusega.

Paralleelselt strateegilise planeerimisdokumendi muudatusprotsessiga koostati järgnev keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) eelhindang vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lg 2 p 1.

„Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ esimesele tervikversioonile teostati KSH KeHJS § 33 lõike 1 ja § 35 lõigete 1 ja 2 alusel ning tulenevalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivist 2001/42/EÜ. KSH algatas rahandusminister 2020. aasta 6. jaanuari käskkirjaga nr 1.1-4/1. KSH teostas OÜ Hendrikson&Ko 28. mai 2020. a riigihanke (viitenumber 221890) tulemusel sõlmitud töövõtulepingu nr 1.9-1304-1 alusel. KSH aruanne tunnistati vastavaks 01.02.2022. a rahandusministri käskkirjaga nr 16.

KSH ekspertrühm leidis, et „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja partnerlusleppe“ rakendamise kaasnemad mõjule on tervikuna eeldatavalt pigem soodsad ja nende dokumentide täpsusastmes ei seata erieesmärke ega kavandata meetmeid, mille rakendamisel oleks ette näha oluline ebasoodne keskkonnamõju. KSH ekspertrühm ei pidanud vajalikuks täiendavaid seire meetmeid keskkonnamõju hindamiseks ja minimeerimiseks.

1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus

1. aprillil 2025. a avaldas Euroopa Komisjon Euroopa kaitsevõime tugevdamise “ReArm Europe” algatuse paketi ühe osana ettepanekud perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) fondide määruste muutmiseks seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vaheülevaate raames. Eesmärgiga muuta ühtekuuluvuspoliitika rakendamist paindlikumaks, sh ajakohastades strateegilisi prioriteete ning lisades täiendavate ettemaksete, suurema Euroopa Liidu toetusmäära ja kulude abikõlblikkuse tähtaja pikendamise võimalusi. Määruste muudatused võeti vastu 18. septembril 2025. a.¹

¹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2025/1914](#)

Täpsemalt lisati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklisse 3 poliitikaeesmärgi 1 alla uus erieesmärk „vii) tööstussuutlikkuse suurendamine kaitsevõime edendamiseks, seades esikohale kahesuguse kasutusega võimed“ ning poliitikaeesmärgi 3 alla uus erieesmärk „iii) kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“

Eesti peab äärmiselt oluliseks, et EL-i eelarve panustaks senisest enam kaitsevalmiduse tõstmisesse ning kaitsevõime tugevdamisse ning samuti seda, et EL-i idapoolsetele piirialadele on loodud täiendavad paindlikkused ning võimalused, arvestades nende piirkondade ainulaadseid julgeolekuprobleeme ja geopoliitilist tähtsust.²

Võimalusi ühtekuuluvuspoliitika fondides toetuse ümbersuunamiseks kaitsevõimekuse tugevdamiseks arutati põhjalikult valitsuskabineti nõupidamistel 2025. a mais-juunis ning täiendavaid otsuseid tehti veel ka sügisese 2026. a riigieelarve ja 2026-2029 riigieelarve strateegia koostamise protsessis. Arutelude tulemusel esitasid ministriumid Rahandusministeeriumile ettepanekud rakenduskava eelarves **EL toetuse ümbersuunamiseks kogumahas 385,88 mln eurot⁷ ehk 11,5% rakenduskava EL toetuse eelarvest**, et toetada uutes erieesmärkides Eesti kaitsevõimekuse tõstmist. Koos riikliku kaasfinantseeringu ja toetuse saajate omafinantseeringuga panustatakse kaitsevõimekuse tõstmisesse rakenduskava raames kokku 447,2 mln eurot.

Ümbertõsteteks võetakse rakenduskavas kasutusele kaks uut erieesmärki järgmiselt:

- a. Poliitikaeesmärk 1 „Nutikam Eesti“ all võetakse kasutusele erieesmärk „vii) tööstussuutlikkuse suurendamine kaitsevõime edendamiseks, seades esikohale kahesuguse kasutusega võimed“
- b. Poliitikaeesmärk 3 „Ühendatum Eesti“ all võetakse kasutusele erieesmärk „iii) kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“.

Uute erieesmärkidega koos lisandub struktuurivahendite rakendussüsteemi uus rakendusasutus Kaitseministeerium (KAM).

Ülevaade uute erieesmärkide alla kavandatud tegevustest on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 1. Kaitsevõime tõstmiseks rakenduskavasse lisatavad sekkumised

Poliitikaeesmärk 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärk vii) Tööstussuutlikkuse suurendamine kaitsevõime edendamiseks, seades esikohale kahesuguse kasutusega võimed			
Sekkumine	EL toetuse eelarve	Rakendus-asutus	Selgitus

² 8. mail 2025. a kinnitati Vabariigi Valitsuses Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni ettepanekute kohta eelarveperioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide määruste muutmiseks.

	(mln eurot)		
Kaitsetööstuspargi baastaristu	52,0	KAM	Kaitsetööstuspargi rajamine loob tingimused kaitsetööstuse arendamiseks ja majanduskeskkonna parandamiseks. Meetme toel luuakse tööstuspargi toimimiseks vajalik taristu ja rajatised, et tekiks nõuetele vastav tootmiskeskond laskemoona, lahingumoon ja lõhkeaine tootmiseks. Tootmishooned ehitavad tööstusparki tegutsema valitud ettevõtted enda jaoks ise. Sekkumisel on ühtlasi positiivne majanduslik ja regionaalne mõju – luuakse eeldused uue kõrgtehnoloogilise tööstusklastri arenguks Pärnumaal, mis parandab piirkondlikku majanduskeskkonda ja loob uusi töökohti.
Kaitseettevõtja tootearendus-programm	23,8	MKM	Kaitseettevõtete teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuste mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine. Toetuse abil saab ettevõtja arendada välja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise uue või oluliselt muudetud toote (kahese kasutusega tehnoloogia) või teenuse.
Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaruvõimekuse arendamine	14,9	HTM	Luuakse riigisisene võimekus kaitsetehnoloogia katsetamiseks ja arendamiseks, mis kiirendab kriitiliste kaitsevõimete väljaarendamist, toetab otseselt kaitsetööstust ja selle strateegilist autonoomiat. Tehisaru põhiste sõjaliste eksperimentaalarenduste ja -tehnoloogiate ning sõjalisi otsustusprotsesse toetava teadus- ja arendustegevuse jaoks laiapõhjalist riigikaitset toetavate tehisaru andmekogude taristu võimekuse ja tehisaru genereerimise võimekuse loomine.
Kokku:	90,7		
Poliitikaeesmärk 3 „Ühendatum Eesti“ erieesmärk iii) kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kaheksa kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine			
Sekkumine	EL toetuse eelarve (mln eurot)	Rakendus-asutus	Selgitus
Sõjaväelise liikuvuse investeeringud (TEN-T maanteede, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine)	275,53	KLIM	Sõjaväelise liikuvuse investeeringud Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) ja Tallinna-Tartu maanteel ning Rail Baltical. Maantee investeeringute esialgne planeeritud EL toetuse eelarve on ca 177 mln eurot ning raudtee investeeringute esialgne planeeritud EL toetuse eelarve ca 98 mln eurot. Summad sisaldavad nii uusi tegevusi kui ka juba käivitunud projekte*, mis panustavad samuti sõjalise liikuvuse eesmärgi täitmisel ja liigitatakse seega ümber uue erieesmärgi alla. <i>* Sh „Tallinna-Pärnu-Ikla Libatse-Nurme teelõigu ehitus“, ning „Rail Baltica Ülemiste reisiterminali, Pärnu reisiterminali ja kohalike peatuste ehitamine, mis on mh olulised parema juurdepääsu tagamiseks uuele ja kiirele raudteeühendusele ning võimaldades militaarvarustuse transporti.</i>
Sõjaväelise liikuvuse edendamist ning toimimist toetavad investeeringud (sh liitlaste vastuvõtu- ja kaitsevõimekuse investeeringud)	19,65	KAM	Olulise sõjaväelise liikuvust toetava taristuarendusena rajatakse sõjaväelinnak, mis parandab oluliselt liitlasvägede vastuvõtuvõimekust ning aitab suurendada NATO liitlaste kohalolu piirkonnas.

KOKKU:	295,18	
KÕIK KOKKU:	385,88	

„Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ tegevused teostatakse vahemikus 2021 kuni 31.12.2029. Rakenduskava 4. muudatus annab võimaluse pikendada kogu rakenduskava elluviimise perioodi senise 2029. aasta asemel 2030. aasta lõpuni eeldusel, et vähemalt 7% rakenduskava rahaliste vahenditest suunatakse ümber uutesse erieesmärkidesse.

2. Seotus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Eesti julgeolekuolukorra kriitilisust kinnitavad Euroopa Nõukogu **riigipõhised soovitused**. 2025. aasta esimene soovitus Eestile on: „Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja üldist kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse“. Eesti on oma agressiivse naabri Venemaa geopoliitika tõttu olnud üks kaitsele raha suunamisse eeskõneleja, kuna oma julgeoleku peab Eesti eelkõige ise riigina tagama. Eesti kaitsekulud 2026. a. ületavad 5%.

Riigikogu poolt 12. mail 2021. aastal kinnitatud **Eesti pikaajaline strateegia Eesti 2035**³ on samuti kirjeldanud kaitsevõimekuse suurendamise vajadust strateegilistes sihtides:

- Eesti julgeoleku tagatiseks on liikmesus ja panus NATOs ja Euroopa Liidus ning tihe koostöö liitlaste ja teiste rahvusvaheliste partneritega.
- Eesti riigikaitse tagavad iseseisev kaitsevõime ja kollektiivkaitse, mida kindlustab tugev kaitsetahe. Kaitsekulud on vähemalt 2 protsenti SKP-st⁶ ja püsivad kooskõlas kujuneva ohupildiga.
- Eesti riigikaitse korralduse alus on riigikaitse lai käsitus – riigikaitsele tuleb anda oma panus igal inimesel.

Tulemusvaldkonna „Julgeolek ja riigikaitse“, mille strateegiadokumentideks on **Eesti julgeolekupoliitika alused** ja **Riigikaitse arengukava 2022–2031**, 2024. aasta tulemusaruandes⁴ tuuakse välja kaitsekulude kasvatamise kiire vajadus, kuna Venemaa jätkuv agressioon Ukraina vastu ja üldine julgeolekukeskkonna halvenemine maailmas on seadnud Eesti väga keerulisse julgeolekuolukorda, mistõttu on sõjalise riigikaitse kiirkorras arendamine Eesti riigi püsijäämise seisukohalt nii täna kui ka lähitulevikus vältimatu.

HTM, MKMi ja KLIMi ühiselt hallatava tulemusvaldkonna teadus ja arendustegevus ning ettevõtlus tulemusaruandes⁵ nimetatakse väljakutsena seda, et Venemaa agressioon ja laiem julgeolekukriis mõjutavad Eesti teadus- ja arendustegevuse suundi

³ [Strateegia "Eesti 2035" | Eesti Vabariigi Valitsus](#)

⁴ [TUV Julgeolek ja Riigikaitse 2024. aasta tulemusaruanne](#)

⁵ [TUV T&A ning ettevõtlus 2024. aasta tulemusaruanne](#)

ning ettevõtete tegevusvaldkondi. Esile on kerkinud uued strateegiliselt olulised sektorid, nagu kaitsetööstus, millel on suur innovatsioonipotentsiaal, ent ka märkimisväärne ressursivajadus. Seega on põhjendatud HTMi ettepanek suunata osa oma teadusrahastusest kaitsevaldkonda. Tulemusaruanne võtab kokku **Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE)** arengud ja väljakutsed.

Transpordi tulemusvaldkonna 2024. aasta tulemusaruanne, mis katab eelkõige **Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021–2035**, toob välja, et teehoiuks eraldatud vahendite maht ja edasise rahastuse ebaselgus seavad ohtu TEN-T põhivõrku kuuluvate maanteed Tallinna–Tartu teelõigu ja Tallinn–Pärnu–Ikla väljaehitamise Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruses (EL) 2024/1679 sätestatud liiklusohutuse ja keskkonnanõuetele vastavaks 2030. aasta lõpuks.

Käesoleva rakenduskava muudatusega kavandatud sõjaväelise liikuvuse investeeringud hõlmavad riigiteede Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) ja Tallinna–Tartu maantee ümberehitamist, mis on ühtlasi ka TEN-T põhivõrgustiku maanteed osad. Lisaks suurendatakse investeeringuid Balti riikide vahelise suurima uue raudteetrassi, Rail Baltica valmimise toetamiseks, mis riigiaruande põhjal on väga tähtis, et minna maanteetranspordilt üle raudteetranspordile ja edendada kestlikku liikuvust. Lisaks tsiviilkasutusele on need trassid olulised sõjalise liikuvuse tagamiseks, toetades NATO ja EL-i kollektiivkaitse põhimõtteid. Teede ja raudteede vastavusse viimine sõjalise liikuvuse nõuetega võimaldab liitlaste rasketehnika ning strateegiliste kaupade kiiret ja turvalist liikumist, aga vajadusel ka suuremahulist elanike evakuatsiooni, tugevdades seeläbi Eesti kaitsevõimet ja piirkondlikku julgeolekut. Kaitseministeeriumi tulemusaruande kohaselt peab Eesti NATO uute kaitseplaanide rakendamiseks olema valmis vastu võtma liitlasvägesid senisest oluliselt suuremas mahus. See eeldab vastuvõtuvõimekuse ja toetavate teenuste arendamist, et tagada liitlasüksuste kiire saabumine, majutamine ja siirmine operatsioonialale.

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevustega eeldatavalt kaasnev mõju

„Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ muudatuste eeldatav keskkonnamõju on punktides 3.1 ja 3.2 nimetatud tegevustel hinnatud varasemate investeeringuspetsiifiliste keskkonnamõjude hindamiste käigus.

3.1 Kaitsetööstuspark

Vabariigi Valitsus algatas 15.02.2024 korraldusega nr 40⁶ kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise. Kaitsetööstuspargi rajamise vajadus lähtub Vabariigi Valitsuse 2023–2027 tegevusprogrammis seatud eesmärkidest arendada välja laskemoona-, relva- ja droonitootmist võimaldav tööstuspark. Riigikaitse arengukava 2022–2031 näeb ette riigikaitsega seotud äriettevõtete tegevuse hõlbustamist, mis läbi peaks paranema valdkonnaga seotud ettevõtete, nt kaitsetööstussektori rahvusvaheline konkurentsivõime. Tööstuspargi

⁶ [Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine–Riigi Teataja](#)

rajamisega luuakse kaitsetööstusettevõtetele taristu ettevõtlusega tegelemiseks, millel on positiivne mõju majandusele.⁷

Vabariigi Valitsus kehtestas 22.08.2025 korraldusega nr 1511 kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu osaliselt Pärnu 1 ja Põhja-Kiviõli alade osas.

Planeeringu koostamisse ja mõjude hindamisse kaasati lisaks Kaitseministeeriumile Kliimaministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) ning Keskkonnaamet.

Teostati keskkonnamõjude strateegiline hindamine, KSH aruanne ja lisad on leitavad Kaitseministeeriumi kodulehel - [Kaitsetööstuspark](#) | [Kaitseministeerium](#). Sh Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu Natura hindamine, KSH lisa 5.⁸

Teostatud KSH aruanne kinnitab, et Kaitsetööstuspargi jaoks on leitud sobivad asukohad. Selle jaoks on tehtud asukoha eelvaliku raames piisavas mahus asjakohaseid uuringuid, mis võimaldavad järeldada, et leitud alade puhul puuduvad välistavad tegurid kaitsetööstuspargi rajamiseks ning aruanne seab valitud aladele konkreetsed keskkonnatingimused, mida peab täitma.

Ehitusloa andmisel kaalub TTJA täiendavalt edasise KMH vajadust.

Aruande ptk-des 7.2-7.3 ja 8 on nimetatud erinevad keskkonna- ja seiremeetmed ning tingimused, mida tuleb järgmistes etappides järgida. Keskkonnaaspektides, kus KSH käigus on leitud vähest või mõõdukat mõju kaitsetööstuspargi rajamisel või kasutamisel, on välja toodud ka detailsed leevendavad meetmed (näiteks müra mõju puhul linnustikule või kohalikele elanikel valida lõhkamiseks sobivaid kella- või aastaaegu või valida lõhkamisplatsile teatud ala pargis, kus mürahäire on kõige väiksem). Sellised meetmed võivad olla kohustuslikud või ka soovituslikud. Mõned mõjud on KSH-s välja toodud kui võimalikud, mille olemasolu selgub ja millega tuleb arvestada kas projekteerimise käigus või ehituse algamisel. Selliste mõjude puhul on vaja neid mainida vastavates hankedokumentides.

3.2 Sõjaväelise liikuvuse investeeringud (TEN-T maanteede, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine)

Sõjaväelise liikuvuse investeeringutele on teostatud keskkonnamõjude hindamised (KMH).

3.2.1. Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremi hoolduskeskus

Raudteetaristul kavandavad investeeringud hõlmavad Ülemiste veeremi hoolduskeskuse rajamist. Ülemiste hoolduskeskuses toimub reisirongide hooldus,

⁷ [Kaitsetööstuspargi eriplaneering ja KSH](#)

⁸ [ksh lisa 5 natura hindamine.pdf](#)

tehniline kontroll ja operatiivne haldus, mis tagab veeremi töökindluse ning valmisoleku ka kriisiolukordades. Keskus toetab vajadusel sõjaväelise liikuvuse eesmärke, võimaldades veeremi kiiret teenindamist ja ümberseadistamist.

Ülemiste hoolduskeskuse keskkonnamõjusid on hinnatud Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremidepoo KMH aruandes. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet tunnistas KMH aruande nõuetele vastavaks 13.01.2023 kirjaga nr 16-6/21-00400-081 ja avaldas dokumendiregistris [Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremidepoo KMH aruanne](#).

KMH aruande peatükis 7 on tehtud mõju hindamine Natura 2000 võrgustiku aladele, peatükis 8 on toodud hinnang eeldatavalt kaasnevale olulisele keskkonnamõjule ning peatükis 9 on kirjeldatud ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise meetmeid.

Muuhulgas tuvastas Natura asjakohane hindamine, et seoses kavandatava tegevusega puuduvad otsesed mõjud Pirita loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ning ala terviklikkusele. Seoses sadevete juhtimisega Soodevahe peakraavi kaudu Pirita jõkke ei avaldu loodusala veekeskkonnale ega elustikule olulisi mõjusid. Seetõttu puuduvad ka ebasoodsad mõjud kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübi ning liikide seisundile.

Leevendusmeetmetest leiti näiteks, et kõige olulisem korralduslik meede on keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamine RB ehitamise ja kasutamise juhtimise korraldamiseks. See aitab läheneda keskkonnaprobleemidele terviklikult ning lõimida keskkonnanahoiu põhimõtteid loomuliku osana organisatsiooni tegevusstrateegiasse ja igapäevatoimingutesse. Süsteemne keskkonnategevus aitab hinnata ja vältida riske ning vähendada toorme ja energia tarbimist, mis omakorda aitab otseselt hoida kokku kulusid. Kõige enam rakendanud ja sertifitseerinud rahvusvahelise keskkonnajuhtimise standard ISO 14001 kohast keskkonnajuhtimissüsteemi.

3.2.3. Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla km 78,8–99,0 Konuvere - Pärnu-Jaagupi lõik

Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla 78,8–99,0 Konuvere–Pärnu-Jaagupi lõigu keskkonnamõjude hindamise aruande tunnistas Transpordiamet vastavaks 25.07.2024 otsusega nr 1.1-2/24/96. Keskkonnamõjude hindamise aruande leiab [Transpordiameti kodulehelt](#).

KMH aruande peatükis on 7 on toodud hinnang eeldatavalt kaasnevale olulisele keskkonnamõjule ning peatükis 8 on kirjeldatud ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise, leevendamise ja heastamise meetmeid.

Muuhulgas leiti, et kavandatav tegevus ei ole Natura 2000 võrgustiku alade kaitsekorraldusega seotud ega aita kaasa nende kaitse-eesmärkide saavutamisele. Natura eelhindamisel tuvastati, et projekteeritava maanteelõigu rajamisel puuduvad

otsesed ebasoodsad mõjud Selja-Põdra loodusalale. Arvestades vahemaad loodusalani ning mullastikku ja reljeefi, ei avaldu ka kaudseid mõjusid. Seetõttu puuduvad mõjud ka kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ja taimeliigile ning ala terviklikkusele.

Leevendusmeetmena toodi näiteks välja, et ökoduktide toimimiseks on oluline tagada läbipääsu alal ja ühendusteedel ümbritsevate elupaikadega loomadele soodne ja turvaline keskkond. Selleks tuleb loomaläbipääsude ümber 500 m raadiuses ökodukti keskpunktist kehtestada kaitsevöönd.

3.2.4. Riigitee 2, Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo-Imavere lõik

Riigitee 2, Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo-Imavere lõigu I klassi maantee keskkonnamõju hindamise aruande kiitis Transpordiamet heaks 31.08.2023 otsusega nr 1.1-2/23/147. Keskkonnamõjude hindamise aruande leiab [Transpordiameti kodulehelt](#).

KMH aruande peatükis 7 on kirjeldatud eeldatavalt kaasnevat olulist keskkonnamõju ning peatükis 8 on toodud ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise ja vähendamise meetmed.

Muuhulgas on leitud, et projekteeritava maanteelõigu ehitusetapis toimuva metsamaade raadamisega avaldub oluline negatiivne mõju metsadele. Arvestades suhteliselt väikest raadamisala, mis jaotub pikale maanteelõigule on mõju tugevus suhteliselt väike. Antud mõju leevendada ei ole võimalik.

Ka on leitud, et projekteeritava maanteelõigu kasutamine toob kaasa olulise positiivse mõju kahes valdkonnas: inimeste liikumisvõimaluste muutus ja õnnetuste tekke võimalus (liiklusohutuse taseme tõus). Kuigi 2+2 maantee rajamisega maakasutuse ja maastikuilme muutus, metsamaade raadamine ja väärtuslike põllumajandusmaade kadu piirkonnas on lokaalselt olulise ning pöördumatu mõjuga, siis suuremas pildis ei ole tegemist mõjuga, mille tõttu tuleks kaaluda kavandatava tegevuse ära jätmist arvestades liikluskoormuse kasvu ning teelõigu ohtlikkust täna.

Ainsaks potentsiaalselt mõjutatavaks kaitstavaks alaks on Pärnu jõe hoiuala, mis kuulub ühtlasi ka Natura 2000 võrgustikku Pärnu jõe loodusalana ning kuulub projekteeritavas lõigus lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse. Seega on oluline, et kavandatav tegevus ei mõjutaks jõe veekvaliteeti. Kuna Pärnu jõe hoiuala paikneb õgvendatavast Esna jõest allavoolu, siis kohalduvad sellele veekeskonna kaitseks suunatud meetmed (vt KMH ptk 8.2).

Leevendusmeetmetena on soovitatud näiteks müratökete asukohas kaaluda müratõkke ja haljastuse kombinatsioone (nt vertikaalhaljastus, müratõkke ja tõkkest kõrgemate puude kombinatsioonid).

3.3 Sõjaväelinnak

NATO liitlaste kohalolu suurendamiseks Euroopa Liidu idapiiril rajatakse sõjaväelinnak, mis mahutab kuni 1000 sõjaväelast.

Sõjaväelinnak on kavandatud Narva linna haldusterritooriumile endisesse tööstuspiirkonda, mis jääb eemale elamupiirkondadest. Kaasnevad eeldatavad mõjud on kohalikku laadi ja eelkõige seotud ehitusaegsete häiringutega, millega kaasneb müra, tolm ning maakasutuse muutus. Kasutusetapis võib eeldada varasemaga võrreldes lisanduvat müra ja liikluskooormust.

Ei ole ette näha olulisi saasteainete heiteid ega ressursikasutust, kuna tegemist ei ole tootmistegevuse kavandamisega. Piiriülest mõju ega märkimisväärset kumulatiivset mõju ei ole ette näha arvestades, et tegevus on koondatud ühele alale.

Rakenduskava tasemel ei ole ette näha tegevusega kaasnevat ohtu inimese tervisele ega keskkonnale.

Kavandatava tegevuse piirkonnas asuvad kaks tehisjärve, millega on ühtlasi seotud III kaitsekategooria liik tiigikonn. Nii veekogudega seotud piirangute kui ka kaitsealuse liigiga tuleb arvestada sõjaväelinnaku edasisel kavandamisel. Rakenduskava tasemel ei ole näha nende negatiivset mõju.

Mõju Natura 2000 võrgustiku alale ei ole ette näha, sest lähipiirkonnas need puuduvad.

3.4 Kaitseettevõtte tootearendusprogramm

Kaitsetööstuse tootearenduse toetuse eesmärk on aidata kaitsetööstuse ettevõtetel luua uusi kaitse ja kahesuguse otstarbega lahendusi.

Planeeritud tegevustel puudub otsene negatiivne keskkonnamõju. Kavandatav tegevus ei hõlma otseselt füüsilisi ehitustöid, infrastruktuuri rajamist ega loodusressursside kasutust. Meetme raames ei anta investeeringutoetust. Kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevusel ja sellega seotud projektidel ei ole otsest mõju kliima- ja keskkonnameesmärkide saavutamisel. Üldjuhul on uued teadus- ja arendustegevuse käigus loodud tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid, selleks et nad oleks maailmaturul konkurentsivõimelised. Kaitsetööstuse puhul tuleb siiski arvestada, et tulenevalt valdkonna eripäradest on põhiliseks kliendiks riigid (nende julgeoleku- ja kaitsestruktuurid), kelle esmaseks ülesandeks on tagada riigi julgeoleku ja kaitse

eesmärgid. Samas enamik NATO riike (kes on Eesti kaitsetööstuse peamisteks klientideks) on ka seadnud endale kliima- ja keskkonnanäesmäärke, mistõttu riigihangetes tuleb lähtuda ka vastavatest kriteeriumitest. Lisaks tuleb arvestada, et kaitsetööstuse ettevõtte loovad kahese kasutusega tooteid ja tehnoloogiad, mille kliendibaas on palju laiem ning kliima- ja keskkonnateadlikum.

3.5 Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamine

Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse toetuse eesmärk on arendada välja teadus- ja testimistaristu, mis võimaldab toetada Eesti kaitse-, julgeoleku- ja kahesuguse kasutusega (*dual-use*) tehnoloogiate arendust ning katsetamist. Riigikaitset toetava tehisaru võimekuse toetuse raames arendatakse välja andmelao taristu, mis võimaldab tehisintellekti põhiste tehnoloogiate ja eksperimentide elluviimist riigikaitse kontekstis. Luuakse tehisaru treenimiseks vajaminev andmekogude taristu ja tehisaru genereerimise võimekus. Kõik eelnev toetab innovatsiooni ja uute lahenduste väljatöötamist.

Planeeritavate testimisvõimekuste ja tehisaru treenimiseks vajalike laborite otsene negatiivne keskkonnamõju on üldjuhul väike ning teadus- ja arendustegevuse eesmärk on sageli ressursisäästlikkuse ja keskkonnasõbralikkuse suurendamine, mistõttu võib nende tegevuste tulemusel tekkida kaudne positiivne mõju – näiteks uued tehnoloogiad, mis vähendavad heitmeid või jäätmeid.

Tehisarude kasutamine ja laborite loomine ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju, kuna tehisintellekti arendamine ja katsetamine ei ole seotud füüsilise tootmisega, mis võiks põhjustada saastet, jäätmeid või loodusressursside liigset kasutamist. Andmelao ja tehisaru taristu loomine on suunatud digitaalsete lahenduste arendamisele, millel puudub otsene negatiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale. Lisaks võivad tehisaru rakendused aidata optimeerida ressursikasutust, vähendada energiakulu ja toetada keskkonnasõbralikke lahendusi ka teistes sektorites.

Oluline on rõhutada, et laborite ja testimistaristu rajamine ning kasutamine toob kaasa väga väikese keskkonnajalajälje. Laborid rajatakse valdavalt olemasolevatesse hoonetesse või väikese mahuga ehitistesse, mistõttu ei kaasne olulisi muutusi maastikus ega loodusressursside kasutuses. Lisaks luuakse ka mobiilsed laborid, mida saab vajadusel liigutada erinevatesse asukohtadesse vastavalt projektide vajadustele. Mobiilsete laborite paindlikkus võimaldab minimeerida püsivaid negatiivseid keskkonnamõjusid, kuna laborid ei jää alaliselt ühte kohta ning nende kasutus on ajutine ja sihipärane. Laborite igapäevane tegevus ei eelda suurt energiatarbimist ega ressursikasutust ning nende mõju keskkonnale on minimaalne võrreldes traditsioonilise tootmise või tööstusliku arendustegevusega.

Piiriülest mõju ei ole, kuna tegevused on seotud digitaristu ja laboritega Eesti territooriumil. Puudub mõju kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 võrgustiku aladele.

4. Asjaomaste asutuste seisukohad

Eelhinnangule esitasid seisukoha Keskkonnaamet ja Kliimaministeerium

	Asutus	Seisukoht	Arvestamine
1	Keskkonnaamet	<p>Punktis 3.3 nimetatud sõjaväelinnak.</p> <p>Märgime, et rakenduskava eelhindamisel ei saa viidata üksnes edasistele KMH/KSH menetlustele. Rakenduskava muudatuste eelhindamisel tuleb samuti analüüsida rakenduskavas nimetatud eesmärkide ja meetmetega kaasnevat keskkonnamõju (rakenduskava täpsusastmes), et otsustada, kas rakenduskava elluviimisega eeldatavalt kaasneb oluline keskkonnamõju või mitte (sh ebasoodne mõju Natura aladele). Palume materjale täiendada.</p>	Peatükki on täiendatud.
2	Keskkonnaamet	Eelhinnangu ptk-s 3.1 tuleks täpsustada, et Vabariigi Valitsus kehtestas 22.08.2025 korraldusega nr 1511 kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu osaliselt Pärnu 1 ja Põhja-Kiviõli alade osas, s.o eriplaneering ei ole kehtestatud tervikuna. Aruande2 ptk-des 7.2-7.3 ja 8 on nimetatud erinevad keskkonna- ja seiremeetmed ning tingimused, mida tuleb järgmistes etappides järgida (korrigeerida tuleks eelhinnangu ptk 3.3 viimast lõiku).	Peatükki on täiendatud
3	Keskkonnaamet	Eelhinnangu ptk 3.2.1 pealkirjaks on Rail Balticu Soodevahe depoo. Selle peatüki esimese lõigu kohaselt: „Raudteetaristul kavandatakse investeringud hõlmavad Soodevahe depoo rajamist, mis täidab strateegilist rolli veeremi hoolduse, tehnilise kontrolli ja operatiivse valmisoleku tagamisel.“ Eelhinnangus tuleks täpsustada, kas mõeldud on Ülemiste veeremidepood, mille osas on läbi viidud eraldi KMH (Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremidepoo KMH, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet tunnistas KMH aruande nõuetele vastavaks 13.01.2023 kirjaga nr 16-6/21-00400-081), Soodevahe sõlmjaama (keskkonnamõju on hinnatud Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Soodevahe-Muuga“ ehitusprojekti KMH käigus) või mõlemat. Palume eelhinnang üle vaadata.	Täpsustatud. Mõeldud on Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremi hoolduskeskust, mille osas on läbi viidud eraldi KMH (Rail Balticu raudteetrassi Ülemiste veeremidepoo KMH, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet tunnistas KMH aruande nõuetele vastavaks 13.01.2023 kirjaga nr 16-6/21-00400-081)
4	Keskkonnaamet	Eelhinnangu ptk-s 3.2.2 on öeldud, et: „Keskkonnamõtjude hindamise aruanne esitati Euroopa Komisjonile arvamuse andmiseks, kuivõrd tuvastati negatiivne mõju Märjamaa järtade maastikukaitsealale (EE0020408). Euroopa Komisjon teatas 14.1.2025 oma otsusest C (2025) 30, milles nõustub Eesti hinnanguga, et projekt on põhjendatud ülekaalukatel avaliku huviga seotud põhjustel. /.../ laiendamine ja olemasolevate liiklussõlmede muutmine. Siiski ei ole kavandatava tegevuse ellu viimisel ebasoodsaid mõjusid kaitstavatele	Kuna loobutakse Tallinn-Pärnu-Ikla tee Orgita-Haimre (Märjamaa ümbersõidu) 2+2 lõigu ehituse km 64,8-68,2 rahastamisest ühtekuuluvuspoliitika fondidest, jäetakse ära selle KMH kajastamine KSH eelhinnangus.

		<p>loodusobjektidele ette näha, lähtudes mh Natura 2000 aladega (siseriiklike kaitsealadega kattuvused) seonduvatest kohustuslikest meetmetest.“ Märgime, et siseriikliku kaitseala asemel oli tegemist Natura 2000 võrgustiku Märjamaa järtade loodusalaga (EE0020408). KMH tulemusel leiti, et Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkidele ei ole ebasoodne mõju välistatud ning seda mõju ei saa leevendada. Läbi viidi Natura erandi protsess ja töötati välja hüvitusmeetmed. Seega ei ole korrektne ka eelhinnangu ptk 3.2.2 järeldus, et kavandatava tegevuse elluviimisel ei ole ebasoodsat mõju. Palume üle vaadata ja korrigeerida.</p>	
5	Keskkonnaamet	<p>Üldise märkusena lisame, et eelhinnangu ptk-d 3.1–3.2 esitavad kokkuvõtlikult samades peatükkides viidatud KMH-de ja KSH-de tulemused. Juhime tähelepanu, et seejuures on tsiteeritud mõjusid valikuliselt, mitte kõiki samade KMH-de/KSH-de käigus hinnatuid. Palume üle vaadata ja täiendada või põhjendada eelhinnangus välja toodud mõjude valikut.</p>	<p>Täiendatud, mõjude tsiteerimise asemel on lisatud viited KMH aruannete peatükkidele, kus leiab ulatusliku keskkonnamõjude ning leevendusmeetmete kirjelduse.</p>
6	Kliimaministeerium	<p>Eelhinnangu ptk 3.2.2 käsitletud Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla riigimaantee km 62,2–78,8 Päädeva-Konuvere lõigu KMH käigus tuvastati ebasoodne mõju Märjamaa järtade Natura 2000 alale, mida ei saa leevendada. Natura erandi menetlus on läbi viidud ja hüvitusmeetmed rakendatud. Projekti elluviimine on võimalik üksnes ülekaalukatel avaliku huviga seotud põhjustel (vastavalt Euroopa Komisjoni 14.01.2025 arvamusele). Seetõttu ei ole õige väita, et rakenduskava muudatusega ette nähtud tegevustega ei kaasne ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku aladele. Täpsustada vastavalt eelhinnangu järeldust käskkirja kavandis.</p>	<p>Kuna loobutakse Tallinn-Pärnu-Ikla tee Orgita-Haimre (Märjamaa ümbersõidu) 2+2 lõigu ehituse km 64,8-68,2 rahastamisest ühtekuuluvuspoliitika fondidest, jäetakse ära selle KMH kajastamine KSH eelhinnangus.</p>
7	Kliimaministeerium	<p>Samas ei mõjuta nimetatud täpsustus eelhinnangu lõppjäreldust ning Kliimaministeerium on seisukohal, et rakenduskava muutmisel ei ole KSH algamine vajalik. Lisaks märgime, et otsuse eelnõus tuleb KSH algamata jätmise alusena viidata ka keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 2 punktile 1.</p>	<p>Otsust (käskkirja) on täiendatud KeHJS § 33 lõike 2 punkti 1 viitega.</p>

Kokkuvõte

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 neljanda muudatusega lisanduvatele punktis 3.1 välja toodud kaitsetööstuspargi baastaristule on teostatud keskkonnamõjude strateegiline hindamine ja punktis 3.2 välja toodud

kõigile sõjaväelise liikuvuse investeeringutele (TEN-T maanteed, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine) keskkonnamõjude hindamised. Keskkonnamõjude hindamise soovitusi ja vajalikke leevendusmeetmeid jälgitakse toetuse andmise tingimuste koostamisel ja projektide rakendamisel.

Punktis 3.3 nimetatud sõjaväelinnak on kavandatud Narva linna haldusterritooriumile endisesse tööstuspiirkonda, mis jääb eemale elamupiirkondadest. Kaasnevad eeldatavad mõjud on kohalikku laadi ja eelkõige seotud ehitusaegsete häiringutega, millega kaasneb müra, tolmu ning maakasutuse muutus.

Punktis 3.4 nimetatud kaitseettevõtete tootearendusprogrammil puudub otsene negatiivne mõju, meetme raames ei anta investeeringutoetust.

Punktis 3.5 nimetatud kaitsetehnoloogiate testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamiseks vajalike laborite ja testimistaristu loomine ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju, kuna tehisintellekti arendamine ja katsetamine ei ole seotud füüsilise tootmisega, mis võiks põhjustada saastet, jäätmeid või loodusressursside liigset kasutamist. Lisaks võivad tehisaru rakendused aidata optimeerida ressursikasutust, vähendada energiakulu ja toetada keskkonnasõbralikke lahendusi ka teistes sektorites.

Kuna keskkonnamõjude hindamist vajavatele tegevustele (punktid 3.1 ja 3.2) on juba keskkonnamõjude strateegiline hindamine või keskkonnamõjude hindamine teostatud, punktis 3.3 nimetatud sõjaväelinnaku rajamisel ei ole rakenduskava tasemel ette näha tegevusega kaasnevat ohtu inimese tervisele ega keskkonnale ning punktis 3.4 ja 3.5 nimetatud tegevustel on pigem kaudne positiivne mõju keskkonnamärgidele, siis Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021-2027 neljandale muudatusele ei ole keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine põhjendatud.